

Bir İlköğretimde Okuyan Suriyeli Öğrencilerin Yaşadığı Güçlüklerin Belirlenmesi: Nitel Bir Çalışma

Yüksel CAN ÖZ¹ Gizemnur TORUN¹ Suna UYSAL YALÇIN²

¹ Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kocaeli, Türkiye

² Kocaeli Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kocaeli, Türkiye

Makale Bilgisi

Makale Geçmişi

Geliş: 04.09.2024

Kabul: 13.11.2024

Yayın: 26.12.2025

Anahtar Kelimeler

Güçlükler,
Nitel Araştırma,
Sorunlar,
Suriyeli Öğrenci.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, bir ilköğretim okulunda okuyan Suriyeli öğrencilerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesidir. Çalışma, bir ilköğretimde okulunda okuyan 13 Suriyeli öğrenci ile Şubat 2020 yarı yapılandırılmış görüşmelerin yapıldığı nitel tanımlayıcı türde gerçekleştirildi. Veriler büyükşehir ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Suriyeli öğrenciler için entegrasyon sınıfı bulunan bir ilköğretim okulunda yürütüldü. Örneklemi belirlemede, cinsiyet olarak öğrenciler kız ve erkek cinsiyet olarak tabakalandırıldı. Sonrasında basit rastgele sayılar tablosu kullanıldı. Araştırmaya katılmayı kabul eden 7 erkek öğrenci, 6 kız öğrenci ile görüşmeler yapıldı. Veriler, yüz yüze, derinlemesine görüşme tekniği ile toplandı. Veri toplamada sosyodemografik özellikleri içeren bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanıldı. Katılımcıların 7'i erkek, 6'sı kız, yaş ortalamaları ise $12,77 \pm 1,78$ (min: 10 – maks:15)'dir. Türkiye'de bulunma sürelerinin yıl olarak ortalaması $2,69 \pm 0,96$ (min: 1-maks:4)'dir. Görüşme sırasında elde edilen verilerin analizi sonucunda üç tema belirlenmiştir. Temalar; "İletişim", "Adaptasyon", "Sorunlar ve Beklentiler". Suriye'den göç etmek zorunda kalan ailelerin çocukları yaşadıkları iletişim zorlukları, toplumdaki dışlanma ya da dışlanmış hissetme, ekonomik, sosyal ve ruhsal zorluklar yaşadıkları görülmüştür. Çocukların okullara uyumunda sadece dil sorunlarına değil, çocuklarda olan ya da olabilecek ruhsal sorunların ele alınması önerilmektedir.

Determining the Difficulties Faced by Syrian Students in a Primary School: A Qualitative Study

Article Info

Article History

Received: 04.09.2024

Accepted: 13.11.2024

Published: 26.12.2025

Keywords

Challenges,
Qualitative Research,
Issues,
Syrian Student.

ABSTRACT

The aim of this study is to identify the difficulties experienced by Syrian students attending primary school. This qualitative descriptive study involved semi-structured interviews with 13 Syrian students at a primary school in February 2020. Data were collected at a primary school with an integration class for Syrian students, affiliated with the Ministry of National Education in a metropolitan province. The sample was determined by stratifying students by gender, and a simple random numbers table was used to select participants. Interviews were conducted with 7 male and 6 female students who agreed to participate. Data were gathered using face-to-face, in-depth interviews. An information form, including sociodemographic characteristics, and a semi-structured interview form were used for data collection. The mean age of the participants was 12.77 ± 1.78 (min: 10, max: 15), with 7 males and 6 females. The average duration of their stay in Turkey was 2.69 ± 0.96 years (min: 1, max: 4). Three themes were identified from the analysis of the data obtained during the interviews: 'Communication,' 'Adaptation,' and 'Problems and Expectations.' It was observed that children of families who had migrated from Syria faced communication difficulties, social exclusion or feelings of being excluded, and economic, social, and psychological challenges. It is recommended that, in addition to addressing language barriers, the mental health issues children may have or develop should also be considered when supporting their adaptation to school.

To cite this article

Can Öz, Y., Torun, G. & Uysal Yalçın, S. (2025). İlköğretimde okuyan Suriyeli öğrencilerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesi: Nitel bir çalışma, *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(3), 483-498. <https://doi.org/10.51123/jgehes.2025.189>

*Sorumlu Yazar: Suna UYSAL YALÇIN, sunauysl@hotmail.com

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

GİRİŞ

Göç, bireylerin veya grupların, hayatlarının tamamını ya da bir süre yaşamlarını sürdürdükleri yerden kültürel, ekonomik, siyasal ve sosyal nedenlerden ötürü zorunlu veya gönüllü bir biçimde başka bir yere yerleşmek koşuluyla yer değiştirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Beşer ve Tekkaş Kerman, 2017; Gümüş ve ark., 2015; International Organization for Migration, 2013; Kocataş, 2019). Zorunlu göç, doğal afet ve çevresel afetlerden olabileceği gibi şiddet veya savaş gibi nedenlere bağlı olarak da gerçekleşebilmektedir. Şiddet ve savaşın ortaya çıkardığı zorunlu göç, en travmatik ve trajik olanıdır (United Nations High Commionnaire of Refugees, 2019).

“Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği” tarafından 2019 yılı haziran ayında yayınlanan rapora göre, dünyada 70,4 milyonun üzerinde zorunlu göç eden kişi olduğunu bildirilmektedir (United Nations High Commionnaire of Refugees, 2019). Türkiye 3,6 milyon Suriyeli göçmeni kabul ederek sığınmacı kabul eden ülkeler arasında ilk sırada yer almaktadır (United Nations High Commionnaire of Refugees, 2019).

Türkiye’ye göç eden Suriyelilerin büyük bir kısmı kadın ve çocuklardan oluştuğu için eğitim çağındaki Suriyeli çocuklar için eğitim planlaması önem kazanmaktadır (Şahin ve Doğan, 2018). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) verilerine bakıldığında; 2016-2017 yılında ülkemizde eğitim gören Suriyeli öğrenci sayısının 166.482 olduğu bildirilmektedir (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, 2017). Son rapora göre ülkemizde 5-18 yaş grubu çocuk ve adolesan sayısının 1.155.551 olduğu göz önünde bulundurulduğunda Suriye’de eğitime devam etmesi gereken ya da eğitimlerini yarıda bırakarak gelen yüz binlerce Suriyeli çocuğun olduğunu göstermektedir. Rousseau ve Guzder’in (2008)’de belirttiği üzere göçmen çocukların, toplumla bağ kurmaları ve gelecekleri olabilmesi için okullar bir köprü görevi görmektedir. Fakat eğitim ortamlarında çok boyutlu ciddi sorunlar yaşanmaktadır. “Türkiye’deki Suriyeli Çocukların Eğitimi: Temel Eğitim Politikaları” isimli çalışmada Suriyeli çocukların eğitimiyle ilgili sorunlar; eğitime erişim ve katılım sorunu, kamplardaki eğitimlerdeki Suriyeli öğretmenlerin farklı meslek gruplarından olması, koordinasyon eksikliği, dil sorunu, müfredat ve öğretim materyalleriyle ilgili sorunlar, fiziksel alt yapı sorunları ve çocuk işçiliği olarak bildirilmiştir (Nur Emin, 2016). Türkiye’de yapılan araştırmalarda, Suriyeli öğrencilerin Türkçe dilini yeterince bilmemeleri nedeniyle sınıfta akademik başarılarının düşük olduğu, öğretmen ve diğer öğrencilerle iletişimde sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir (Bolat, 2021). Ayrıca, bu öğrencilerin savaş ve göç travmalarının etkisiyle depresyon ve travma belirtileri sergiledikleri, bu durumun onların eğitim hayatlarını ve sosyal uyumlarını olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Aydın ve Kaya, 2019). Bu durumda okul sağlığı hemşirelerinin kilit rolü ortaya çıkmaktadır. Okul sağlığı hemşireleri travmaya dayalı bakım uygulamalarıyla, öğrencilerin üzüntü, öfke ve yalnızlık gibi duygusal tepkilerini ele almakta ve onlara destekleyici bir ortam sunmaktadır. Bu sayede, öğrencilerin hem psikolojik hem de sosyal olarak güçlenmeleri sağlamaktadır (Brady ve ark., 2021). Irak’ta yapılan bir çalışmada ise Suriyeli öğrencilerin arkadaşlarından şiddet gördükleri, dışlandıkları ve bu durumun onların eğitim motivasyonunu olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır (Çelik, 2020). Bu durum öğrencilerde kaygı, içe kapanıklık, öfke ya da

saldırganlık gibi davranışsal sorunları yaratmaktadır. Suriyeli öğrencilerin yaşadığı bu zorluklar, özellikle onların ruh sağlığı ve genel iyilik hallerini destekleme gerekliliği açısından önemlidir. Okul sağlığı hemşiresinin öğrencilerde bu durumu fark etmesi ve sınıf öğretmeni ya da rehberlik öğretmenleri ile birlikte çalışması gerekmektedir. Okul sağlığı hemşiresinin amacı ilk olarak sağlık içinde öncelikleri belirlemek, sağlığı koruma ve geliştirme en önemli rolüdür. “Millî Eğitim Bakanlığı Okul Sağlığı Hemşirelerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge”ne göre okul sağlığı hemşiresinin görevlerinden “pozitif ruh sağlığını geliştirme, depresyon, anksiyete, antisosyal davranışlar vb. durumlar sonucunda sorun saptanan öğrenciyi okul rehberlik servisine yönlendirir”. Bu nedenlerle okul sağlığı hemşiresinin uygulama kararını verirken ya da verdiği kararları analiz ederken, mülteci öğrencilerin deneyimlerini göz önünde bulundurması gerekmektedir. Okul sağlığı hemşiresinin başarıya ulaşmasında en önemli rollerinden biri, tüm öğrencilerin sosyal, davranışsal, fiziksel ve akademik problemlerini erken dönemde fark etmesidir (Demir ve Ozgul, 2019). Bu destek, öğrencilerin motivasyonlarını yeniden kazanmalarını ve akademik başarılarını artırmalarını sağlamaktadır (Khawaja ve ark., 2017).

Literatür incelendiğinde yapılan çalışmaların çoğu genç mültecilerin bakış açısından görülen sorunlara değil, mülteci çocukların etrafındaki yetişkinlerin bakış açılarına odaklanmaktadır. Bu çalışma ile bir ilköğretim okulunda okuyan Suriyeli öğrencilerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesini amaçlamaktadır.

Araştırma Sorusu

Bir ilköğretim okulunda okuyan Suriyeli öğrencilerin yaşadığı güçlükler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Şubat 2020 tarihinde, çalışmamız nitel tanımlayıcı bir yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel tanımlayıcı çalışmalar, bir olguyu (eylem veya deneyim), bir süreci veya ilgili bireylerin bakış açılarını ve dünya görüşlerini keşfetmeyi ve anlamayı amaçlayan araştırmalardır (Bradshaw ve ark., 2017). Çalışmamızda ise bir ilköğretim okulunda okuyan Suriyeli öğrencilerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesi amaçlandı.

Bu araştırma bir büyükşehir ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı Suriyeli öğrenciler için entegrasyon sınıfı bulunan bir ilköğretim okulunda yürütüldü. Entegrasyon sınıfı, Türkçe okuma, yazma ve konuşma becerisi olmayan ya da çok az olan öğrencilere Türkçe okuma, yazma ve konuşma becerisini sağlamaktadır. Dönem sonunda Türkçe sınav yapılır ve başarılı olan öğrenciler eğitim ve öğretime kaldıkları yerden devam etmektedir.

Katılımcılar

Araştırmanın evreni, bir büyükşehir ilinde ilköğretimde eğitim gören Suriyeli öğrencilerdir. Katılımcılar amaçlı bir örnekleme yöntemi kullanılarak seçildi. Okulda entegrasyon sınıfından başarılı ile geçip, eğitim ve öğretime başlayan Suriyeli 20 öğrenci (11 erkek, 9 kız) bulunmaktadır. Örnekleme belirlemede, cinsiyet olarak öğrenciler kız ve erkek cinsiyet olarak tabakalandırıldı. Sonrasında basit rastgele sayılar tablosu kullanıldı. Araştırmaya katılmayı kabul eden 7 erkek öğrenci, 6 kız öğrenci ile görüşmeler yapıldı.

Örneklem büyüklüğünü belirlemede şartlar ve süreçler kendini tekrarlamaya başladığında, yeterli miktarda veri elde edildiğinde, doyma noktasına ulaşıldığında veri toplama (Creswell, 2013) sonlandırıldı. Veri doygunluğuna 12 öğrenci ile ulaşıldı ve 13 öğrenciden veri toplandı.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Araştırma verilerini toplamak için “Kişisel bilgi formu” ve “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanıldı. Kişisel bilgi formu katılımcıların demografik verilerini (cinsiyet, yaş, okuduğu sınıf, yaşadığı yer, anne-babanın eğitim durumu, anne-babanın Türkçe bilme durumu) içermektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, Suriye’den göç eden ve ilköğretimde okuyan öğrenciler ile görüşmeler için literatür incelemesi sonucunda hazırlanan 5 maddelik yarı yapılandırılmış sorulardan oluşmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Sorular
Suriyeli öğrencilerin okul sürecinde karşılaştığı kendilerine göre yaşadıkları zorluklar nelerdir?
Suriyeli öğrencilerle okuldaki arkadaşları, öğretmenleri arasındaki ilişkiyi tanımlamaları nasıldır?
Suriyeli öğrencilerin okula ve sınıflarına entegrasyonu için açılan sınıfta kendilerine göre karşılaştığı sorunlar nelerdir?
Suriyeli öğrencilerin okul hayatında karşılaştıkları zorluklar ve bu süreçte yaşadıkları duygu ve düşünceleri nelerdir?
Suriyeli öğrencilerin yaşamdan beklentileri ve umutları nelerdir?

Öğrenciler sorulara öz bildirim ile cevap verdiğinden doğru bilginin alınabilmesi için öğrencilerde güven oluşturulması gerekmektedir. Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliğinde uzmanlaşmış birinci ve üçüncü yazar çalışma başlamadan önce Suriyeli öğrenciler ile okul ortamında etkileşim kurdular. Birinci ve üçüncü araştırmacı, öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflarda seminer (öfke yönetimi, akran zorbalığı) verdiler ve ders aralarında öğrenciler ile görüştüler. Not kaygısının olmaması için derslerle ilişkilerinin olmadığı vurgulandı, tüm bu süreçlerde hassas davranıldı. Creswell (2013)’in kitabında da belirtildiği gibi nitel görüşmelerde, her zaman küçük çocuklar veya marjinal gruplar gibi değerli örneklere ve araştırmanın çalışma ortamına zarar vermemek konusunda hassas davranılması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca ayrımcılık gözetmeyen bir dil kullanımı için

“*Publication Manual of the American Psychological Association I Amerikan Psikoloji Derneği Yayın Kılavuzu*” (APA, 2010) rehber olarak kullanıldı. Araştırmacılar, öğrencilerin kültür, din, cinsiyet veya farklılıklarına saygı ile yaklaşıldı.

Öğrencilere araştırmanın amacı açıklandı, sözel izin öğrencilerden, veliden yazılı izin alındı ve ses kaydedici kullanılacağı belirtildi. Veriler, okulun konferans salonunda gönüllüler ile ikinci ve üçüncü yazar tarafından “derinlemesine görüşme yöntemi” ile bireysel görüşmeler yapılarak toplandı. Suriyeli öğrencilerin hangi araştırmacı ile görüşme yapacaklarını kendilerinin seçmesine izin verildi. Bu uygulama, öğrencilerin görüşme sürecinde kendilerini daha rahat ve güvende hissetmelerini sağlamak amacıyla tercih edildi. Böylece öğrencilerin, tercih ettikleri görüşmeciye duydukları güven doğrultusunda, düşüncelerini, duygularını ve deneyimlerini daha açık ve samimi bir şekilde ifade edebilmeleri hedeflendi. Görüşmeler Türkçe yapıldı ve değişiklik yapılmadan transkripte edildi. Araştırmacılar, araştırmanın tüm aşamalarında tutarlı bir şekilde ele alındı. Görüşmelerde aynı ses kayıt cihazı ve veri toplama formları kullanıldı. Görüşmeden ayrılan olmadı.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde, bireylerin sosyodemografik verileri sayılar ve yüzdeler kullanılarak analiz edildi. Yorumlayıcı fenomenolojik analiz (YFA), çoklu anlam ve gerçekleri keşfetme fırsatı sağladığı için çalışmada kullanıldı. YFA, deneyimler ve insanlar tarafından yaratılan anlamların analizidir ve insanların yaşamlarındaki ve kendilerindeki olayları, nesnelere aktif olarak yorumlamayı sağlamaktadır. Ayrıca YFA, belirli bir deneyimin belirli bir bağlamda bir kişi için ne anlama geldiğini anlamak, dünyayı kişinin gördüğü gibi görmeye çalışmak ve kişinin bunu nasıl anlamlandırdığını anlamaktır (Breheny ve Griffiths, 2017). Bu yüzden bir ilköğretim okulunda okuyan Suriyeli öğrencilerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesini için YFA kullanıldı. İlk ve üçüncü araştırmacılar nitel araştırma konusunda birçok deneyime sahiptir ve ikinci araştırmacı ise nitel çalışma üzerine çeşitli derslere katıldı. Analizi üç yazar birlikte yaptı.

Ses kayıtları, değiştirilmeden olduğu gibi bilgisayar ortamında transkripte edildi. Veriler, Smith ve ark.’a (2009) altı adımlı analiz yöntemine göre yapıldı: Tekrarlı okuma, not alma, anlam birimlerini çıkarma ve temaları oluşturma, temalar arasında bağlantı kurmak, bir sonraki vakaya geçme, vakalar arasında örüntü bulma, katılımcılar gözünden ilgilenilen fenomenin ortaya çıkarılmasıdır.

BULGULAR

Çalışmanın örneklemini; Suriye’den Türkiye’ye göç eden ve ortaöğretimde okuyan 13 öğrenciden oluşmaktadır. 7’si erkek, 6’sı kadın, yaş ortalamaları ise $12,77 \pm 1,78$ (min: 10 – maks:15)’dir. Türkiye’de bulunma sürelerinin yıl olarak ortalaması $2,69 \pm 0,96$ (min: 1-maks:4)’dir. Annelerin veya babanın %23,07 (n=3) Türkçe bilmekte ve anne veya babanın %23,07 (n=3) Türkçeyi az bilmektedir. Anne veya babanın %53,84 (n=7) ’ü Türkçeyi hiç bilmemektedir (Tablo-2).

Tablo 2
Suriyeli Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri

Öğrenci no.	Cinsiyet	Yaş	Kayıtlı Olduğu Sınıf	Türkiye'de Bulunma Süresi	Annenin Eğitim Durumu	Annenin Türkçe Bilme Durumu	Babanın Eğitim Durumu	Babanın Türkçe Bilme Durumu
Ö1	Erkek	15	8	2	İlköğretim	Hayır	Lise	Hayır
Ö2	Kız	15	8	3	İlköğretim	Hayır	İlköğretim	Hayır
Ö3	Kız	10	5	1	Okuma yazma yok	Evet	Lise	Evet
Ö4	Erkek	14	8	2	Lise	Hayır	Lise	Hayır
Ö5	Erkek	11	6	3	Okuma yazma yok	Hayır	Okuma yazma yok	Biraz
Ö6	Kız	12	7	2	Lise	Evet	Lise	Evet
Ö7	Erkek	10	5	4	İlköğretim	Evet	Lise	Evet
Ö8	Erkek	15	8	3	Okuma yazma yok	Hayır	Okuma yazma yok	Hayır
Ö9	Erkek	12	6	3	İlköğretim	Hayır	Okuma yazma yok	Biraz
Ö10	Kız	12	5	2	Lise	Biraz	İlköğretim	Hayır
Ö11	Erkek	14	8	4	İlköğretim	Biraz	Lise	Biraz
Ö12	Kız	13	7	3	Lise	Hayır	İlköğretim	Hayır
Ö13	Kız	13	8	4	İlköğretim	Biraz	İlköğretim	Hayır

Görüşmelerin tüm analizinde tanımlanan en önemli unsur Türkçeyi anlamayıp konuşamamaktı. Analiz sırasında ortaya çıkan temalar: 1) İletişim 2) Adaptasyon 3) Sorunlar ve Beklentiler. Bu temalar ve alt temaları Tablo 3'te ayrıntılı olarak açıklandı.

Tablo 3

Tematik Harita

Ana Temalar	Alt temalar	Kategoriler
İletişim	Motivasyon Kaybı ve Eğitimden Uzaklaşma	-Dersi anlayamama -Konuşmaktan utanma
	Akademik Başarısızlık ve Öfke	-Okula gitmek istememe -Notlarının düşük olması -Başarısızlıktan kaynaklı öfke
	Sosyal İzolasyon	-Dalga geçileceğini düşünmeye bağlı konuşmama -Türklerin arkadaş olmayacaklarını düşünmeye bağlı Türklerle kaynaşmama
Adaptasyon	Dışlanma ve Ötekileştirilme	-Suriyeli öğrencilerin dışlanması -Başarıdan dolayı ötekileştirme -Diğer Suriyeliler ile kaynaşmama
	Duygusal Tepkiler ve Kaçınma Davranışı	-Üzüntü -Ağlama -Çaresizlik
Sorunlar ve Beklentiler		-Akrabalarını/Suriyeyi özleme -Suriye'deki okulunu özleme -Maddi durum -Suriye'deki eve, odasına, oyuncaklara özlem

Tema1: İletişim

Alt Tema 1: Motivasyon Kaybı ve Eğitimden Uzaklaşma:

Eğitim, göçmen ve mülteci entegrasyonu için en etkili araç olan dil, başarılı bir şekilde sağlandığında, Suriyeli öğrencilerin, okula entegrasyonunu arttırmak için özellikle yararlıdır. Ancak Suriyeli öğrencilerin çoğu dersleri anlayıp takip etmek için Türkçe yeterliliklerinin yetersiz kaldığını, bu yüzden de dersleri takip edemediklerini belirtmişlerdir. Dersleri anlamadıkları zaman da konuşmaktan utandıklarını, okula gelmek istemediklerini ifade etmişlerdir.

Ö6: “...beşinci sınıfta bir süre okulu bıraktım. Kuzenlerimden Türkçeyi öğrenince geri okuluma döndüm.”

Ö13: “Okulun bazı günleri gelmek istemiyorum ya da anlamadığım derslerde çok sıkılıyorum. Hoca mesela ders anlatırken okuyor anlamıyorum çok hızlı anlatıyor falan o yüzden bazı günler çok anlamıyorum işte”

Ö12: “Öğretmene ben soru sormuyorum mesela, utaniyorum, mesela tahtaya çıkarken falan, okurken falan çok utaniyorum.”

Alt tema 2: Akademik Başarısızlık ve Öfke

Suriyeli öğrencilerinin bir kısmı, Suriye’deki eğitim başarısını Türkiye’de dil problemleri nedeniyle istedikleri başarıyı sürdürememişlerdir. Bu durum öğrencilerde kendi içsel dünyalarında öfke gibi olumsuz duygu birikimlerine, dışavurumları ise okula ara verme ya da okula gitmek istememeyle sonuçlanmıştır.

Ö5: ‘Notlarımın düşük olması beni öfkeliyor’

Ö6: ‘İlk geldiğimde Türkçeyi çok iyi konuşamadığım için öğretmenim çok çaba harcıyordu. Ama ben üzülüyordum neden Türkçeyi öğrenemedim diye, başarısız hissediyordum, Suriye’de notlarım çok yüksekti”

Alt Tema 3: Sosyal İzolasyon

Dil sorunu olan Suriyeli öğrenciler, Türk öğrenciler ile iletişim kurmaktan kaçındıklarını, utandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük bir kısmı Türk öğrencilerin konuşmalarını tam olarak anlayamadıklarını ya da konuşulanları anlasalar bile cevap verdiklerinde Türk öğrencilerin onlara güleceklerini, dalga geçeceklerini düşünmüşlerdir. Ayrıca Türk olan öğrencilerinde onlar ile iletişim kurmak istemediklerini düşünüp üzüldüklerini ve bu yüzden iletişim kurmaktan kaçındıklarını ifade ederken üzüldükleri gözlemlenmiştir.

Ö3: ‘Bazen onların dediklerini anlamıyorum. Çok konuşmuyorum bu yüzden. Konuşsam dalga geçerler bence’

Ö11: ‘5 tane Suriyeli arkadaşız, birlikte oturuyoruz. Türkler bizle arkadaş olmak istemiyor bence.’

Tema 2: Adaptasyon

Alt Tema 1: Dışlanma ve Ötekileştirilme

Suriyeli öğrenciler, kendi aralarında birbirlerini rakip ya da öteki olarak görmeye başlamışlardır. Türkçe öğrenen, Türk arkadaşları ile kaynaşan, derste başarılı olan Suriyeli öğrenciler, diğer Suriyeli öğrenciler tarafından dışlandıklarını ifade etmişlerdir.

Ö2: *'Entegrasyon sınıfındayken Suriyeli öğrencilerin bazıları Türkçeyi az biliyorlardı, biz bilmiyorduk. Türkçe konuşuyorlardı anlamıyorduk, kavga ediyorduk.'*

Ö4: *'...entegrasyon sınıfında yani çok konuşuyorlardı, ben mutlu değildim.'*

Ö5: *'Suriyeli arkadaşlarım akraba oldukları için bir araya gelip beni rahatsız ediyorlardı. Türk arkadaşlarıma bir şey söyleyemiyorlardı, beni sinirlendiriyorlar...'*

Ö12: *'Yani kötü davranıyorlar Suriyeli arkadaşlar. Yani, ben onların yanına gittim, onları istedim. Onlar dedi git gelme bizim yanımıza dediler, onların yanına git dediler'*

Alt tema 2: Duygusal Tepkiler ve Kaçınma Davranışı: Kültürlerarası farklılıklar ve akran zorbalığının bir arada olmasının yanında öğrencilerin yaşadıkları zorlayıcı durumlardan dolayı duydukları üzüntü, yalnızlık, ağlama ve sınıftan uzaklaşma gibi duygusal dışavurumlara neden olduğu belirtilmiştir.

Ö1: *"bir kere Türk arkadaşına bir şey soracaktım yanına gttim arkasını döndü hepsi, konuşmadılar benimle, çok üzuldüm. Bir daha da Türk arkadaşlarıma hiç soru sormak için yanlarına gitmedim"*

Ö3: *'..bazen bizim sınıftaki erkekler benim ismimle dalga geçiyorlar. Kulaklarımı kapatıp duymak istemiyorum, çok üzülüyorum, elimden bir şey gelmiyor.'*

Ö13: *'.....kendim diğer bir sınıfa gidiyorum ya da tuvalete gidiyorum, orada ağlıyorum ağlıyorum o kadar ondan sonra sınıfa geri geliyorum.'*

Tema 3: Sorunlar ve Beklentiler

Kendisini ait hissetmediği Türkiye'ye güvenlik nedeniyle göç eden Suriyeli öğrencilerin neredeyse tamamı, ülkesinde yarım kalan hayatlarını ve sevdiği akrabalarını özlemesi, akrabalarından uzak kalmak istemedikleri için savaş bittiğinde, Suriye güvenli bir ülke olduğunda ülkelerine dönmek istediklerini mutlulukla ve gururla belirtmişlerdir.

Ö2: *'Evim, akrabalarım orada, okulum orada, Suriye'ye döneceğim.'*

Ö7: *'...orası doğduğum yer, akrabalarım orada, vatanım orası'*

Ö8: *'Şimdi babaanne Suriye'de iki tane kardeş Suriye'de. 3 senedir görmüyorum. Savaş bitecek ben Suriye'ye de gideceğim.'*

Ö11: *'Her şey orada var benim arkadaşlarım, okulumuz, akrabamız'*

Suriyeli öğrencilerin yabancı bir ülkede yaşamak ile ilgili ekonomik sorunların yol açtığı aile içi tartışmalar, sıkıntılar öğrencileri olumsuz etkilemiş ve geçmiş hayatlarını özlemle belirtmişlerdir.

Ö3: *'Suriye'de çok oyuncaklarım vardı, kendi odam vardı ama burada yok.'*

Ö13: ‘...güzeldi, orada biz fakir değildik, iyiydik. Akrabalarımız çok iyiydi, babam çok güzel bir işte çalışıyordu ama şu an buraya gelirken çok kötü bir iş, ev kirada, evle ilgili bir şeyler yüzünden evde kavga oluyor onun yüzünden Türkiye’yi sevmedim.’

TARTIŞMA

Bu çalışma, bir ilköğretim okulunda okuyan Suriyeli öğrencilerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesini amacıyla yapıldı ve 3 tema elde edildi: iletişim, adaptasyon, sorunlar ve beklentiler.

Suriyeli öğrencilerle yapılan bireysel görüşmelerde, araştırmacılar tarafından dil sorunu nedeniyle iletişim güçlüğü yaşadığı ile ilgili ortak görüşe sahip oldukları ifadelerden anlaşıldı. Katılımcılar görüşmelerde, Türkçeyi az bildikleri için iletişim kurmada ve kendini ifade etmede sorun yaşadıklarını, sosyal ilişkilerde zorlandıklarını, dersleri takip edemedikleri için akademik başarılarının düştüğünü ve bu durumun da kendilerini öfkeliendirdiğini belirttiler. Okul müdürleri ve öğretmenlerin görüşlerinin belirlendiği çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Atalay ve ark., 2022; Şahin ve Şener, 2019). Suriyeli öğrenciler, yaşadıkları temel sorunun dil sorunu olması nedeniyle iletişim kurmada güçlük yaşamalarına bağlı olarak uyumsuzluk, motivasyon kaybı ve akademik başarısızlık yaşadıklarını belirtilmişlerdir. İfadelerde, anlama ve uyum sorunu ile baş etmede zorlandıkları, bu durumun kendilerinde utanma ve çekingenlik duygusu yaşattığı dikkat çekmektedir. İletişim güçlükleri mülteci çocukların ilişkisel iyi oluşlarını ve öznel iyi oluşlarını olumsuz etkilemektedir. Akranları ile anlaşmakta güçlük çektikleri için sosyalleşemedikleri ve yalnız kaldıkları düşünülmektedir. Müller-Karabil ve Harsch (2021) tarafından yürütülen bir diğer çalışmada, Almanya’da eğitim gören mülteci öğrencilerin dil yeterliliğinin düşük olması sosyal izolasyona ve eğitimden uzaklaşmalarına yol açtığı belirtilmiştir. Bu öğrenciler, istedikleri akademik başarıyı sağlayamadıkça zamanla sosyal çevrelerinden kopmakta ve böylece motivasyonları azalmaktadır (Müller-Karabil & Harsch, 2021). Benzer olarak, Avustralya mülteci öğrencilerle yapılan araştırmalar, dil engellerinin bu öğrencilerin eğitimde aktif katılımını zorlaştırdığını göstermiştir (Watkins ve ark., 2012). Başka bir çalışmada ise Çin’de yapılan bir meta-analiz çalışmada (Ge ve ark., 2024) Çin’de yaşayan göçmen çocukların yüksek düzeyde yalnızlık yaşadıklarını, bu durumun sosyal izolasyona neden olduğunu bulmuştur. Çalışmamızda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Ülkemizde Uzun ve Bütün (2016)’ün yaptığı çalışmada Suriyeli çocukların kültür ve dil farklılığı, damgalanma ve dışlanma gibi sorunla çok erken yaşlarda mücadele etmek zorunda olduklarını belirtmiştir. Suriyeli öğrencilerle yapılan çalışmalarda yaşadıkları dil probleminin iletişim güçlüğüne ve uyum sorununa, bu durumun da yanlış anlaşılacağı endişesinden kaynaklı derslere katılımda çekingenlik, çaresizlik gibi duygular yaşamalarına neden olduğu ve öğrencilerin akademik başarısının etkilendiği belirtilmektedir (Kiremit ve ark., 2018; Salam ve ark., 2019). Ayrıca öğrenciler, yeterli Türkçe bilgisine sahip olmadıklarında, okuldaki etkinliklere katılımda zorluk yaşayarak eğitim ortamından uzaklaşma eğilimi gösterebilmektedir. Suriyeli öğrencilerin dil öğrenme motivasyonlarını inceleyen Türker ve Çelik (2022) çalışmalarında, öğrencilerin Türkçe öğrenme motivasyonlarının

profesyonel ve sosyal adaptasyon sağlama gibi ihtiyaçlarla ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Bu tür motivasyonlar dil yeterliliği artırmak için güçlü bir temel oluşturmakla birlikte, yetersiz dil desteği, özellikle eğitim sürecinde ilerlemelerini sınırlandırmaktadır (Türker ve Çelik, 2022).

Yapılan görüşmelerde Suriye iç çatışmasından kaçarak Türkiye'ye gelen Suriyeli çocukların, eğitimi sırasında kültürel değişikliklere uyum sağlamada zorlandığı, ayrımcılık ve dışlanma ile karşılaştıkları belirlendi. Çalışmaya katılan Suriyeli mülteci çocuklar, Suriyeli oldukları için dışlanma ve akran zorbalığı yaşadıklarını, bu yaşadıklarının kendilerini üzdüğünü ve ağlama gibi duygusal dışavurumlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Demir ve Özgül (2019)'ün yapmış oldukları çalışmada tüm katılımcılar, Suriyeli mülteci oldukları için okulda aşağılanma, ayrımcılık ve dışlanma ile baş etmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Aşağılanma ve alay konusu ile karşılaştıklarında üzülmekten, öfkelenmekten ve hatta içine kapanık olmaktan kendini alamadıklarını ifade etmişlerdir. Zhang ve ark. (2020), göçmen çocukların okullarda akranlarıyla etkileşim kurmakta zorlandığını ve yerel çocuklara göre daha fazla dışlanma hissettiklerini belirtmiştir. Bu dışlanma, yalnızlık, kaçma isteği ve duygusal bağıllık eksikliği gibi olumsuz sonuçlara yol açtığını vurgulamışlardır.

Suriyeli çocukların eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunlarla ilgili öğretmen ve veli görüşlerini incelen çalışmalarda da Suriyeli mülteci çocuklarla Türkiyeli çocuklar arasında okulda çok az etkileşim olduğunu ve bunun herhangi bir sosyal teması yol açmadığını bildirilmiştir. Suriyeli öğrencilerin ayrımcılık ve reddedilme gibi deneyimler yaşadığı vurgulanmıştır (Keskinlikç Kara ve Şentürk Tüysüzer, 2017).

Suriyeli öğrencilerin ifade ettiği bir başka sorun ise yeni kültüre uyum sağlayan Suriyeli öğrencilerin, Suriyeli akranları tarafından reddedilme, dışlanma gibi sorunlarla karşı karşıya kalmasıdır. Çalışmaya katılan öğrencilerden bazıları Türkçeyi öğrenip, Türk kültürüne uyum sağladıktan ve Türk arkadaşlar edindikten sonra Suriyeli akranları tarafından ötekileştirildiklerini ve gruptan dışlandıklarını ifade etmişlerdir. Literatür incelendiğinde bu sonuçları ele alan çalışmalara ulaşılamamıştır. Daha büyük bir topluma katılım, topluluklarıyla olan bağları zayıflatmanın yolunu açabileceği düşünülmektedir. Gelecekte Suriyeli öğrencilerin eğitim hayatlarında yaşadıklarına ilişkin yapılan çalışmalarda konunun bu yönüyle ele alınmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yaşadıkları ülkeyi terk etmek zorunda kalan Suriyeli öğrenciler doğdukları ülkeye ilişkin güçlü aidiyet duyguları hissetmektedirler. Yaşadığı mekândan/ülkeden ayrılan çocuklar, sadece geride bırakılan günlük hayat değil, eğitim hayatları, aileden geriye kalan insanları, arkadaşlıkları da sıklıkla akıllarına gelmektedir. Demir ve Özgül (2019) Türkiye'de 8–15 yaşları arasında 22 öğrenci ile yaptığı nitel çalışmada, Türkiye'deki yaşamdan çoğunlukla mutsuz olduklarını ve Suriye'ye dönmek istediklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda araştırmada bazı Suriyeli mülteci çocuklar, Türkiye'de yaşamaktan hoşnut olmadıklarını ve geçmişte Suriye'de daha mutlu olduklarını, arkadaşlarını ve evlerini özlediklerini ifade etmişlerdir. Çalışmamızda literatüre bağlı olarak öğrencilerde benzer duyguları hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Suriye’de yaşayan bireyler, uzun bir bekleyişin ardından savaş koşullarının ağırlaşması nedeniyle Suriye’yi terk etmek zorunda kalmışlardır. Bu bireylerin yaşam hakları ve özgürlükleri tehlike altına girmesi nedeniyle göç, savaşın kaçınılmaz bir sonucu olmuştur. Suriyeli mültecilerin Türkiye’ye geldikten sonra yaşamlarında gözlemlenen en belirgin değişikliklerden birinin ekonomik şartlarla ilgili olduğu düşünülmektedir. Zorunlu göç nedeniyle, mültecilerin ev, arsa, tarla veya otomobil gibi maddi değer taşıyan varlıklarını satmak için çoğunlukla yeterli zamanları olmadığından, işlerini, mesleklerini ve dolayısıyla ekonomik gelir kaynaklarını Suriye’de bırakmak zorunda kalmışlardır (Demir ve Özgül, 2019). Bu sebeplerle Türkiye’ye benimseyememeleri, öğrencilerin Suriye’deki yaşama özelemleri ve göç alan bir ülke bağlamında gelecek kaygıları ve istekleri ile de ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Suriye’de zor ekonomik koşullarda yaşayanlarla birlikte, orta ve üst sınıf olarak değerlendirilebilecek koşullarda yaşayanlar da Türkiye’de ekonomik zorluklarla karşılaşmaktadır. Apak’ın (2014) Mardin’deki Suriyeli mültecilerle yaptığı araştırmada, katılımcılara “Suriye’ye kıyasla mevcut ekonomik durumlarını nasıl değerlendirdikleri” sorulmuş ve %28.8’i çok kötü, %31.8’i ise kötü olarak yanıt vermiştir. Zorunlu göçün neden olduğu olumsuz ekonomik değişimlerin hayatın diğer alanlarına da etki ettiği gözlemlenmektedir. Haneye giren gelirin oldukça düşük olması, barınma koşullarını, eğitimin sürekliliğini ve bireylerin psikolojik durumlarını etkileyerek göç sonrası yaşamı daha da zorlaştırmaktadır. Bu yüzden literatüre paralel olarak çalışmamızda da Suriyeli öğrencilerin farklı bir ülkede yaşamak ile ilgili ekonomik sorunlar ve ekonomik sorunların yol açtığı aile içi tartışmalara doğrudan ya da dolaylı tanık olmaları sebebiyle öğrenciler olumsuz etkilenmiş ve geçmiş hayatlarını özlemle belirtmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Suriye’den göç etmek zorunda kalan aileler ve ailelerin çocukları yaşadıkları iletişim zorlukları, toplumdan dışlanma ya da dışlanmış hissetme, ekonomik zorluklar nedeniyle ekonomik, sosyal ve ruhsal zorluklar yaşamaktadır. Özellikle okul çağındaki çocukların bu zorluklara maruz kalmasını en aza indirmek için toplumsal çalışmaların artırılması ile birlikte sınıf öğretmenlerinin, okul sağlığı hemşiresinin, rehberlik öğretmenin entegre çalışması önerilmektedir. Bu sayede öğrencilerin Türk öğrencileri ile kolay iletişim kurması sağlandığı takdirde toplumda kabul edildiğinin farkına varması, ekonomik zorlanmalar için ilgili kuruluşlara (belediye, valilik, muhtar, sosyal hizmetler vb) yönlendirmesi yapılabilir. Ayrıca bu öğrencilerin psikososyal desteklenmesi ve yerel öğrencilere ise hoşgörü ile ilgili periyodik olarak eğitim verilmesi önerilmektedir.

SINIRLILIKLAR

Çalışmada elde edilen veriler, yalnızca katılımcı öğrencilerin ifadeleri ile sınırlıdır. Verilerin tek bir kurumdan toplanmış olması ve örneklem büyüklüğünün sınırlı kalması bu araştırmanın sınırlılıkları arasında değerlendirilmiştir. Veri toplama süreci planlanırken, öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edebilmeleri için görüşmelerin okul dışında yapılması amaçlanmıştır. Ancak, gerekli izinlerin

alınmasında karşılaşılan güçlükler nedeniyle görüşmeler okul ortamında gerçekleştirilmiş ve bu durum da araştırmanın bir başka sınırlılığı olarak görülmüştür.

Etik Onay

Çalışmaya başlamadan önce Kocaeli Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu onayı (06/02/2020 tarih, 2020/02 noluve 10017888-108.99/ sayılı) ve okul müdüründen gerekli izinler alınmıştır. Suriye’den göç eden öğrenciler ve aileleri araştırmanın amacı hakkında görüşmeci tarafından bilgilendirilmiştir ve hem yazılı hem de sözlü izin alınmıştır. Suriyeli öğrencilere çalışmanın amacı açıklanmıştır ve araştırmanın herhangi bir aşamasında çekilebilecekleri söylenmiştir. Araştırmaya katılmanın ya da araştırmadan çekilmenin okul ya da sosyal hayatları üzerinde herhangi bir etkisi olmayacağı vurgulanmıştır. Çalışmaya katılımın isteğe bağlı olduğu belirtilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin isimleri Ö1, Ö2, Ö3, Ö4...Ö13 şeklinde kodlanarak tanımlanmıştır.

Çalışmanın amacı, rehberlik öğretmenine ve ilköğretimde okuyan Suriyeli öğrencilere açıklandı. Rehberlik öğretmeni çocukların aileleri ile ayda bir rutin görüşme yapmaktadır. Rehberlik öğretmenin anadili Türkçe, fakat Arapça da bilmektedir. Rehberlik öğretmeni ile görüşmeye gelen aileler ile görüşüldü ve onam alındı. Türkçe bilmeyen ailelerden, rehber öğretmen aracılığı ile onam alındı. Ayrıca öğrencilerden de izinler alındı.

Finansal Destek

Yoktur

Çıkar Çatışması

Yoktur

Yazarlık Katkıları

Tasarım: Y.C.Ö., S.U.Y., GT, Veri Toplama veya veri girişi yapma: S.U.Y., G.T., Analiz ve yorum: S.U.Y., Y.C.Ö., Literatür tarama: Y.C.Ö., GT, Yazma: Y.C.Ö., S.U.Y., G.T.

KAYNAKLAR

- American Psychological Association. (2010). *Publication manual of the American Psychological Association* (6th ed.). Washington, DC: Author.
- Apak, H. (2015). Suriyeli Göçmenlerin Gelecek Beklentileri: Mardin Örneği. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*; 5(1), 125-142. <https://doi.org/10.20493/bt.53521>
- Atalay, N., Kilic, Z., Anilan, B., Anilan, H., & Anagun, S.S. (2022). Syrian refugee children's education in Turkish public schools: Primary school teachers' experiences. *Journal of Qualitative Research in Education*, 29, 265-281, <https://doi.org/10.14689/enad.10>
- Aydin, H., & Kaya, Y. (2019). Education for Syrian refugees: The new global issue facing teachers and principals in turkey. *Educational Studies*, 55(1), 46-71. <https://doi.org/10.1080/00131946.2018.1561454>
- Bradshaw, C., Atkinson, S. & Doody, O. (2017). Employing a qualitative description approach in health care research. *Global Qualitative Nursing Research*; ,4,1-8. <https://doi.org/10.1177/2333393617742282>
- Breheny, M., & Griffiths (2017).. "I had a good time when I was young": Interpreting descriptions of continuity among older people. *Journal of Aging Studies*;41, 36-43. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2017.03.003>
- Beşer, A., & Tekkaş Kerman, K. (2017). Göç Eden Bireylerin Öncelikli Sağlık Sorunları ve Sağlık Hizmetine Ulaşımındaki Engeller. *Türkiye Klinikleri Public Health Nursing - Special Topics*; 3(3), 143-148. <https://www.kisa.link/VGeEr>
- Bolat, Y. (2021). Primary school teachers' views on Syrian Students' Turkish and math skills and the confronted challenges. *International Journal of Modern Education Studies*, 5(1), 92-117. <https://doi.org/10.51383/ijonmes.2021.84>
- Brady, J., Underhill-Blazey, M., Burke, P., Lee, C., Howard, E., & Duffy, L. (2021). Experiences of School Nurses Caring for Newly Arrived Immigrant and Refugee Children. *International Journal of Educational Reform*, 30, 271 - 299. <https://doi.org/10.1177/1056787921991512>.
- Creswell JW.(2013). In: Bütün M, Demir SB, eds. Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni. 3. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Celik, S. (2020). Educational problems of Syrian refugee students. *Amazonia Investiga*, 9(36), 83-95. <https://doi.org/10.34069/AI/2020.36.12.7>
- Demir, S. B., & Ozgul, V. (2019). Syrian Refugees Minors in Turkey. Why and how are they Discriminated Against and Ostracized? *Child Indicators Research*; 12(6), 1989-2011. <https://doi.org/10.1007/s12187-019-9622-3>
- Ge, L. F., Wu, R. Y., & Zhong, B. L. (2024). Elevated levels of loneliness in migrant children compared to nonmigrant children in urban China: a systematic review and meta-analysis of comparative studies. *Current opinion in psychiatry*, 37(3), 162-171. <https://doi.org/10.1097/YCO.0000000000000933>
- Gümüş, Yasemin, Bilgili, N. (2015). Göçün Sağlık Üzerindeki Etkileri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*; 18(1), 63-67. <https://doi.org/10.17049/ahsbd.24722>
- International Organization for Migration. International Migration, Health and Human rights (2013). *International Migration, Health and Human rights*;1-64. <https://publications.iom.int/books/international-migration-health-and-human-rights>
- Keskinkılıç Kara, S. B., & Şentürk Tüysüzer, B. (2017). Sığınmacı Öğrencilerin Eğitimi Sürecinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Yönetici, Öğretmen Ve Veli Görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*; (44), 236-250. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.12138>
- Kiremit, R. F., Akpınar, Ü., & Tüfekci Akcan, A. (2018). Teachers' views about syrian students' adaptation to school. *Kastamonu Eğitim Dergisi*; 26(6), 1-10. <https://doi.org/10.24106/KEFDERGI.428598>
- Kocataş, S., (2019). Göç ve Sağlık. Sağlık Sosyolojisi (pp.231-267), Ankara: Anı Yayıncılık. Sf:231-267.
- Nur Emin, M. (2016). Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: Temel Eğitim Politikaları. Seta Yayıncılık ;25.

- Khawaja, N., Ibrahim, O., & Schweitzer, R. (2017). Mental Wellbeing of Students from Refugee and Migrant Backgrounds: The Mediating Role of Resilience. *School Mental Health*, 9, 284-293. <https://doi.org/10.1007/S12310-017-9215-6>.
- Müller-Karabil, A., Harsch, C. (2021). Refugee Students in German Higher Education: How Perceptions of *Time* and *Language* Impact on Academic Experiences. In: Berg, J., Grüttner, M., Streitwieser, B. (eds) Refugees in Higher Education. Higher Education Research and Science Studies. Springer VS, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-33338-6_4
- Rousseau, C. C., & Guzder, J. (2008). School-Based Prevention Programs for Refugee Children. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 17, 533-549. <https://doi.org/10.1016/j.chc.2008.02.002>
- Smith, J. A. Flower P. & Larkin M. (2009). Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method and Research. London: Sage.
- Salam, A., McIntire, R., & Pilling, L. (2019). Communication disorders among Syrian refugee children in Beqaa, Lebanon. *International Journal of Migration, Health and Social Care*. <https://doi.org/10.1108/IJMHS-09-2018-0059>.
- Şahin, M., & Doğan, Y. (2018). Suriyeli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda Fen Bilimleri öğretiminde karşılaşılan sorunlar: Nitel bir çalışma. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 1(1), 13-33. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ueader/issue/41849/498157>
- Şahin, F., & Şener, Ö. (2019). Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Süreçlerindeki Dil ve İletişim Sorunları: İstanbul Fatih Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*; 6(9), 66-85. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/50040/634214>
- T.C. İçişleri Bakanlığı & Yayınları Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2018). Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>. Accessed 1 December 2022
- Turker, M. S., & Celik, H. (2022). Investigation of Syrian Refugees' Motivations for Learning Turkish. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 10(1), 65-74. <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.10n.1p.65>
- United Nations High Commionnaire of Refugees. (2019). Mid-Year Trends 2018. <https://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/5c52ea084/mid-year-trends-2018.html>
- Uzun, M.E., & Bütün, E. (2016). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Suriyeli Sığınmacı Çocukların Karşılaştıkları Sorunlar Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 72-83. <http://ijeces.hku.edu.tr/tr/pub/issue/22947/175325>
- Watkins, P. G., Raze, H., & Richters, J. (2012). 'I'm telling you... the language barrier is the most, the biggest challenge': Barriers to education among Karen refugee women in Australia. *Australian Journal of Education*, 56(2), 126-141. <https://doi.org/10.1177/000494411205600203>.
- Zhang, L., He, G., Chen, Y., & Shi, A. (2020). Migration status, emotional engagement, and social exclusion in Chinese schools.. *Journal of adolescence*, 80, 192-203. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.02.013>.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Recent increases in migration have brought about significant changes in Turkey's education system. Syrian immigrants, in particular, are among the groups most affected by these changes. Since the majority of Syrians migrating to Turkey are women and children, education planning for Syrian school-age children is of great importance. Schools play a crucial role in helping migrant children connect with society and build a future. However, educational environments face serious, multidimensional challenges. Problems related to the education of Syrian children include issues with access to and participation in education, the presence of Syrian teachers in camps from various professional backgrounds, lack of coordination, language barriers, challenges related to the curriculum and teaching materials, and physical infrastructure deficiencies. Additionally, these students may experience symptoms of depression and trauma due to the effects of war and the migration process, which negatively impact their educational experience and social adaptation.

Method: This was a qualitative descriptive study in which semi-structured interviews were conducted with 13 Syrian students attending a primary school in February 2020. The data were collected at a primary school with an integration class for Syrian students, affiliated with the Ministry of National Education in a metropolitan province. To determine the sample, students were stratified by gender, and a simple random numbers table was used. Interviews were conducted with 7 male and 6 female students who agreed to participate in the study. Data were collected through face-to-face, in-depth interviews. An information form, including sociodemographic characteristics, and a semi-structured interview form were used for data collection. In the data analysis, numbers and percentages were used to analyze the sociodemographic data, and interpretive phenomenological analysis was employed to analyze the interviews.

Results: The mean age of the participants was 12.77 ± 1.78 (min: 10, max: 15), with 7 males and 6 females. The average duration of their stay in Turkey was 2.69 ± 0.96 years (min: 1, max: 4). Three themes were identified from the analysis of the data obtained during the interviews: 'Communication,' 'Adaptation,' and 'Problems and Expectations.' Under the theme of communication, most of the Syrian students reported that their proficiency in Turkish was insufficient to understand and follow the lessons. As a result, they were unable to keep up with the lessons, avoided communicating with Turkish students, and felt embarrassed. Under the theme of adaptation, Syrian students' perceptions of each other as rivals or outsiders, intercultural differences, and peer bullying led to emotional reactions such as crying. In the theme of problems and expectations, Syrian students expressed a strong desire to return to their country once the war ended and Syria became a safe place. They shared that they missed their unfinished lives and loved ones and did not want to remain separated from their relatives. Additionally, domestic conflicts and challenges related to economic difficulties in living in a foreign country negatively affected the students, who expressed a longing for their past lives.

Discussion: In the interviews with Syrian students, it was clear from their statements that they shared a common view regarding communication difficulties due to language barriers. The participants mentioned challenges in communicating and expressing themselves because they did not know Turkish. They experienced difficulties in social interactions, their academic performance declined as they were unable to follow the lessons, and this situation made them feel angry. Şahin and Şener (2019) reported similar findings in their study, which evaluated the views of school principals and teachers. In the interviews, it was revealed that Syrian children who fled the Syrian civil conflict and came to Turkey had difficulty adapting to cultural changes during their education and faced discrimination and exclusion. The Syrian children who participated in the study reported experiencing exclusion and peer bullying because they were Syrian, which upset them and led to emotional expressions such as crying. In a study by Demir and Özgül (2019), all participants mentioned having to cope with humiliation, discrimination, and exclusion at school due to being Syrian refugees. Some students in the study indicated that after learning Turkish, adapting to Turkish culture, and making Turkish friends, they were marginalized and excluded from their group by their fellow Syrian peers. A review of the literature found no studies that addressed these findings.

Conclusion and Suggestions

- Families, as well as children from families who migrated from Syria, face economic, social, and psychological challenges due to communication barriers, exclusion from society, and economic difficulties.
- To minimize the exposure of school-age children to these challenges, it is recommended that classroom teachers, school health nurses, and guidance counselors collaborate in an integrated manner, alongside increasing social activities.
- Ensuring that students can easily communicate with Turkish peers will help them feel accepted in society. Additionally, they should be referred to relevant institutions (such as municipalities, governorships, mukhtars, social services, etc.) to address their economic difficulties.
- It is recommended to provide psychosocial support for Syrian students and offer periodic training on tolerance for local students.